

Ювілейні та пам'ятні дати в Новому році

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника м. Острог

Новий 2020 рік буде багатий на ювілейні дати, пов'язані з історією рідного міста. Згадаємо деякі з них.

Насамперед, це 920-річчя першої писемної згадки про Острог (30 серпня 1100 р.) і 435-річчя надання місту Магдебургського права (7 червня 1585 р.). 225 років тому – 1795 р. – Острог став повітовим містом Волині і центром її новоствореної православної єпархії. Крім того, 80 років тому (20 січня 1940 р.) був створений адміністративний район із центром в Острозі (найімовірніше, цей рік буде останнім в історії Острозького району). А 25 років тому – 7 липня 1995 р. – Острог отримав статус міста обласного підпорядкування.

Низка дат пов'язана з історією княжої родини Острозьких. Це 560-річчя з дня народження знаменитого полководця, переможця Орди і Москви князя Костянтина Івановича Острозького (1460 р.) та 490 річниця з часу його відходу у вічність (11 вересня 1530 р.). Минає 450 років з дня народження його внука князя Олександра Острозького (1 липня 1570 р.) – Волинського воєводи, очікуваного (що не сталося через ранню смерть у 33-річному віці) спадкоємця свого великого батька Василя-Костянтина Острозького в статусі

світського очільника Православної церкви України та Білорусі (Київської митрополії в складі Константинопольського вселенського патріархату). А 400 років тому – 12 вересня 1620 р. – помер його старший брат Януш (у православ'ї – Іван) – Краківський каштелян, перший за статусом світський сенатор об'єднаної Польсько-Литовської держави, якому судилося стати останнім із чоловічої статі представником старшої лінії княжої династії Острозьких. Нещодавно встановлено, що в міжвоєнний час ім'я Януша Острозького носила школа містечка Межиріч.

З ювілейних дат історії академії і друкарні князів Острозьких згадаємо 440-річчя виходу в світ двох друків Івана Федоровича – Нового Заповіту з Псалтирем та покажчика до цієї книги «Собрание вещей нужніших» острозького вченого Тимофія Михайловича (1580 р.). А 425 років тому (1595 р.) в Острозі були видрукувані знаменитий «Маргарит» Івана Златоустого та «Обвіщаніє» князя Василя-Костянтина Острозького про православність Грецької церкви.

Діячі і випускники Острозької академії за головної ролі гетьмана Війська Запорозького Петра Конашевича-Сагайдачного відіграли головну роль у відродженні православної ієрархії Київської митрополії, поруйнованої після унійних актів у Бресті. Це сталося 400 років тому – 6 жовтня 1620 р., коли Йов Борецький був нарече-

ний митрополитом Київським, а через кілька днів Мелетій Смотрицький став архієпископом Полоцьким, а Ісая Копинський – єпископом Перемишльським.

До дат наукового, літературного і мистецького життя належать 160-річчя з дня народження основоположника української терапевтичної та фтизіатричної школи академіка Феофіла Яновського (24 липня 1860 р.), 120-річчя з дня народження його племінниці художниці Ольги Яновської (20 січня 1900 р.) та 110-річчя (5 квітня 1910 р.) її колеги по мистецькому цеху Лідії Спаської. А 100 років тому (9 грудня 1920 р.) пішов із життя український письменник, правник, міністр юстиції УНР Дмитро Маркович – землевласник с. Михалківці.

Із музейних дат Острога згадаємо 125-річчя з дня народження Григорія Равчука (20 квітня 1895 р.), 100-річчя з дня смерті одного з очільників Братства імені князів Острозьких Іллі Івашкевича (1920 р.), 75-річчя з дня смерті засновника музею в Острозі о. М. Тучемського (23 квітня 1945 р.), 75-річчя з дня народження Анатолія Хведася (9 вересня 1945 р.). Своє перше 35-річчя готується відзначити Музей книги та друкарства (відкритий 10 грудня 1985 р.).

Перелік далеко не повний. Про згадані та інші дати ми будемо розповідати впродовж року. Тож, до зустрічі на сторінках нашої рубрики впродовж 2020 р. —